Modeli Shqiptar i Tregut

Hyrje

Miratimi i Modelit Shqiptar te Tregut te Energjisë Elektrike, perben nje nga hapat e rendesishem drejt konsolidimit dhe zhvillimit te qëndrueshëm te Tregut te Energjisë Elektrike ne Shqiperi.

Ky miratim është pjesë e reformës qe ka ndërmarrë Qeveria Shqiptare per ristrukturimin e gjithe sektorit elektroenergjitik, mbështetur ne ligjin per sektorin e energjisë elektrike, si dhe ne politikat e Qeverise per zhvillimin e ketij sektori.

Gjithashtu, Modeli i Tregut te Energjisë Elektrike është hartuar ne zbatim te Direktivave te Bashkimit Europian per energjine elektrike, si dhe te kerkesave te Traktatit te Komunitetit te Energjisë te vendeve te Europes Juglindore, per krijimin e Tregut Rajonal te Energjisë Elektrike, dokument ky i ratifikuar nga Kuvendi i Shqiperise ne vitin 2006.

Struktura e mëparshme e quajtur Modeli Tranzitor i Tregut te Energjisë Elektrike gjate procesit te zbatimit ne praktikë, evidentoi nevojën e përditësimit te tij, ne funksion te zhvillimeve qe lidhen me thellimin e reformës ne sektorin elektroenergjetik shqiptar te ndërmarrë nga Qeveria Shqiptare.

Struktura e re e quajtur Modeli Shqiptar i Tregut te Energjisë Elektrike, parashikon zhvillimin mbi baza me te konsoliduara te tregut te energjisë elektrike dhe përputhshmëri më të plotë me Direktivat e Bashkimit Europian dhe parashikohet te kete nje qëndrueshmëri me te gjate se faza tranzitore qe parashikonte modeli i meparshem.

Modeli i Tregut i paraqitur merr ne konsiderate:

- Hapat qe ka ndermarre Qeveria nga struktura vertikalisht e integruar e sektorit elektroenergjetik, drejt ndarjes se veprimtarive ne shoqeri gjenerimi, transmetimi dhe shperndarje, ligjerisht, funksionalisht dhe financiarisht te ndara.
- Objektivin politik te Qeverise per fillimin e procesit te privatizimit ne sektorin elektroenergjetik shqiptar.
- Pershtatjen e legjislacionit te energjisë elektrike me ate te Bashkimit Europian.
- Zhvillimin e tregut te energjisë elektrike mbështetur ne rregulla tregu dhe ne kode te rrjetit te qarta, si kerkesa minimale teknike per nje operim eficent te sistemit elektroenergjetik.
- Perfitime sa me te medha per klientët ne drejtim te sigurisë se furnizimit me energji elektrike dhe shërbim cilesor e te qëndrueshëm.
- Vendosjen e aksesit per palët e treta, për te marrë pjesë ne tregun e energjisë elektrike, si dhe krijimin e kushteve per zhvillimin e nje tregu transparent dhe jo-diskriminues te energjisë elektrike.
- Liberalizimin e tregut te energjisë elektrike duke krijuar nje strukturë tregu qe rrit interesin dhe numrin e pjesmarrësve në të.

- Monitorimin e tregut te energjisë elektrike nga ERE, si nje institucion i pavarur me autoritetin per te miratuar gjithe legjislacionin e nevojshem sekondar per kete qellim.
- Rregullat per kryerjen e transaksioneve ne treg qe jane transparente dhe jo-diskriminuese dhe qe shmangin devijimet e mundeshme te fondeve.
- Zhvillimin e nje reforme tarifore me interes per mbrojtjen e konsumatoreve dhe njëkohësisht per rritjen e eficences se sistemit elektroenergjetik shqiptar.
- Integrimin e tregut te energjisë elektrike te vendit tone ne Tregun Rajonal e me vone ne Tregun Europian te Energjisë Elektrike.

Modeli i Tregut te Energjisë Elektrike mund te jete objekt përditësimi ne funksion te zhvillimeve qe do te kete sektori elektroenergjetik shqiptar dhe angazhimeve qe vendi yne mund te marrë ne kuadrin e bashkëpunimit rajonal.

1. Qellimi dhe objekti

1.1 Synimi i Modelit te Tregut

- Te krijoje kushte per te shkuar drejt nje tregu te konsoliduar.
- Te siguroje fluks fondesh dhe llogarish transparente dhe efiçente.
- Te lejoje tregtim te energjisë elektrike, import dhe eksport, te orjentuara nga tregu, duke ruajtur perfitimet per Klientët.

1.2 Kerkesat qe Modeli i Tregut te funksionoje ne mënyrë efektive

- Te egzistojne llogari transparente per tregun e rregulluar, si dhe per operatoret e rrjeteve te transmetimit dhe shpërndarjes.
- Te kete mbikqyrje rregullatore nga ERE.
- Te kete struktura te monitorimit te tregut dhe te raportimit te te dhenave.
- Rregullat e tregut dhe kodet perkatese te jene fleksibel dhe njëkohësisht te mbrojne ne mënyrë efektive nga çdo mundesi abuzimi dhe praktikash te pandershme tregtare.

1.3 Synime te tjera me rendesi te Modelit te Tregut

- Te marrë ne konsiderate shnderrimin e KESH-it nga nje shoqeri vertikalisht e integruar ne nje strukturë me entitete te ndara ligjerisht, financiarisht dhe funksionalisht.
- Te krijoje strukturën e nevojshme qe konkurenca te zhvillohet si ne tregun e shitjes me shumice ashtu edhe per Klientët e Kualifikuar.
- Te krijoje strukturën e nevojshme ligjore dhe rregullatore per privatizimin e industrise elektroenergjitike, duke filluar me sektorin e Shpërndarjes.

- Te zbatoje politiken e qeverise per krijimin e nje Operatori Sistemi Transmetimi (OST) te pavarur dhe per te rritur transparencen ne operimin dhe funksionimin e tregut.
- Te percaktoje pergjegjesite e Furnizuesit Publik me shumice per menaxhimin e risqeve hidrologjike te hidrocentraleve me objektiv per te minimizuar kostot e furnizimit te Furnizuesit Publik me Pakice ne perfitim te Klienteve Tarifore.

2. Percaktimet

Termat dhe shkurtimet e perdorura ne kete dokument kane kuptimin e meposhtëm:

- "**Tregu i energjisë elektrike"** eshte shkembimi i kerkeses dhe ofertes per blerjen, shitjen dhe furnizimin e energjisë elektrike.
- **"ERE"** do te thote Enti Rregullator i Sektorit te Energjisë Elektrike, baza ligjore per ushtrimin e pergjegjesive te te cilit pecaktohet nga ligji nr. 9072, date 22.05.2003 "Per sektorin e energjisë elektrike", i ndryshuar.
- **"Rregulla Tregu"** do te thote teresia e rregullave te miratuara nga ERE qe percaktojne procedurat per operimin dhe menaxhimin e tregut, si dhe marrëdhëniet ndermjet pjesmarrësve te tregut.
- **"Sistemi elektroenergjetik"** eshte nje sistem i nderlidhur i perbere nga centralet e prodhimit te energjisë elektrike, linjat, nenstacionet dhe paisjet per transmetimin dhe shperndarjen e energjisë elektrike tek konsumatoret.
- **"Sherbime ndihmese"** jane te gjitha sherbimet e nevojshme per operimin e sistemit te transmetimit dhe te shperndarjes;
- **"KESH"** do te thote Korporata Elektroenergjetike Shqiptare.
- **"OST"** do te thote Operatori i Sistemit te Transmetimit.
- "**KESH Gen"** do te thote nje strukture brenda KESH-it me license per prodhimin e energjisë elektrike.
- **"Furnizues Publik me Shumice"** eshte nje strukture brenda KESH-it e ndare funksionalisht dhe financiarisht, me license per blerjen e energjise elektrike nga KESH Gen-i, PPE-te, PVE-te, apo tregtuesit, me qellim shitjen tek Furnizuesi Publik me Pakice.
- **"Shoqeria e Shperndarjes"** do te thote shoqeria me license per kryerjen e funksioneve te Operatorit te Sistemit te Shperndarjes dhe te furnizimit publik me pakice.
- **"OSSH"** do te thote Operatori i Sistemit te Shpërndarjes, qe kryen funksionin e shpërndarjes se energjise elektrike.
- **"Furnizuesi Publik me Pakice"** është nje strukturë e organizuar brenda Shoqerise se Shperndarjes, e ndare funksionalisht dhe financiarisht, me license per kryerjen e veprimtarise se furnizimit me energji elektrike te Klienteve Tarifore.
- **"PVE"** do te thote prodhues i vogel i energjisë elektrike i lidhur ne sistemin e shpërndarjes te energjise elektrike.
- **"PPE"** do te thote prodhues i pavarur i energjisë elektrike i lidhur ne sistemin e transmetimit te energjise elektrike.

- **“Furnizues i Kualifikuar”** eshte nje pjesmarrës i tregut, i licensuar per te furnizuar me energji elektrike Klientët e Kualifikuar.
- **“Tregtues”** eshte person i licensuar qe blen dhe shet energji elektrike, me perjashtim te shitjes tek furnizuesi publik me pakice dhe te klientet fundore.
- **Blerje e energjise ekonomike“** jane blerjet e energjise elektrike nga KESH Gen-i, për të plotësuar detyrimet e tij kontraktuale.
- **“Klient Tarifor”** eshte nje konsumator i energjisë elektrike qe blen energji elektrike nga Furnizuesi Publik me Pakice.
- **“Klient i Kualifikuar”** eshte konsumatori i energjisë elektrike qe ka te drejte te zgjedhe furnizuesin e tij, nga i cili blen energjine elektrike per nevojat e veta.
- **“AKBN”** do te thote Agjensia Kombetare e Burimeve Natyrore.
- **“Kontrata dypaleshe”** jane marrëveshje qe lidhin pjesmarrës te ndryshem te tregut ne shitjen dhe blerjen e energjisë elektrike, si dhe shërbimeve ndihmese.
- **“Fluksi i fondeve”** eshte shkembimi i vlerave monetare kundrejt shlyerjes se detyrimeve kontraktore ndermjet pjesmarrësve te tregut.
- **“Fluksi i energjisë elektrike”** eshte sasia e energjise elektrike qe kalon ne rrjetat e transmetimit dhe te shperndarjes.

3. Modeli i Tregut

3.1 Synimet dhe Objektivat:

Modeli Shqiptar i Tregut është dizenjuar qe te çoje perpara politikat e Qeverise Shqiptare ne fushat e meposhtëme:

i. Ne krijimin e nje kuadri per reformimin e sektorit elektroenergjetik, perfshire privatizimin e funksioneve te shpërndarjes dhe furnizimit publik me pakice ne nje periudhe afat-shkurter. Ky kuader do te siguroje nje baze te shendoshe per privatizimin e segmenteve te tjere te sektorit elektroenergjitik.

ii. Ne levizjen drejt përputhjes me Direktivat e BE-se dhe Traktatin e Komunitetit te Energjisë.

iii. Ne vendosjen e kontratave dypaleshe me nje treg te thjesht te rregulluar balancimi per transaksionet e energjise, te cilat do te permiresojne transparencen dhe do te shmangin “mbivendosjen” e transaksioneve pa qene te nevojshme.

iv. Ne ruajtjen e vleres se plote te prodhimit te energjisë elektrike prej burimeve hidro ne favor te klienteve tarifore shqiptare.

v. Ne permiresimin e eficenses dhe qëndrueshmërise financiare te sektorit elektroenergjitik duke qartesuar pergjegjesite dhe detyrimet, si dhe duke siguruar flukse te mjaftueshme te informacionit lidhur me operimin e tregut dhe duke krijuar nje strukturë te qarte per transaksionet e tregut elektroenergjetik.

vi. Ne sigurimin e perfitimeve per klientët.

Këto synime dhe objektiva jane ne përputhje dhe reflektojne gjithashtu zhvillimin e metejshem te synimeve dhe objektivave te parashtruara ne Seksionin A te Modelit Tranzitor te Tregut, qe është miratuar me Vendimin e Keshillit te Ministrave Nr.539 date 12 gusht 2004. Mbas miratimit nga Qeveria, Modeli Shqiptar i Tregut do te zevendesoje Modelin Tranzitor te Tregut.

4. Pjesmarrësit dhe karakteristikat e Modelit te Tregut

Modeli i Tregut trajton gjithashtu pergjegjesite dhe marrëdhëniet ndermjet pjesmarrësve te tregut dhe te Entit Rregullator te Sektorit te Energjisë Elektrike (ERE).

Modeli Shqiptar i Tregut, ne kuptimin e gjere, karakterizohet nga kontrata dypaleshe te energjisë elektrike ndermjet pjesëmarrësve te tregut.

Shërbimet ndihmese per Sistemin e Transmetimit blihen nga OST-ja.

Rregullimi i çmimeve, termave dhe kushteve te tjera ne kuadrin e Modelit te Tregut është gjithperfshires. Ai reflekton situaten monopol ne te ardhmen e afert te KESH-Gen-it, OSSH-se, Furnizuesit Publik me Shumice, Furnizuesit Publik me Pakice dhe OST-se.

Te gjitha kontratat dhe tarifat ndermjet pjesmarrësve te ndryshem te tregut, do te jene te rregulluara, qe ne pikenisjen e tyre, me perjashtim te:

a. Kontratave respektive ndermjet, Tregetuesve dhe Furnizuesve te Kualifikuar nga njera ane dhe Furnizuesit Publik me Shumice dhe Klienteve te Kualifikuar nga ana tjeter.
b. Kontratave ndermjet PVE-ve, PPE-ve dhe Klienteve te Kualifikuar.
c. Kontratave ndermjet KESH-Gen-it nga njera ane dhe Furnizuesve te Kualifikuar dhe Tregtuesve, nga ana tjeter, ne masen qe lejohet nga kufizimet e tjera ndaj shitjeve te KESH-Gen-it.
d. Kontratat ndermjet PVE-ve, PPE-ve nga njera ane dhe tregtareve nga ana tjeter.

4.1 OST –ja

Është shoqeri e pavarur shteterore qe kryen këto funksione:

- Operimin e rrjetit te transmetimit nga pikpamja fizike (posedim, mirembajtje dhe zgjerim) (ORrT);
- Operatorin e Sistemit nga pikepamja e dispecerimit (OS);
- Operatorin e Tregut (duke siguruar qe informacioni per likuidimin e kontratave është i disponueshem, qe me pas mund te sherbeje si nje burse e energjisë elektrike).

OST-ja verifikon:

Informacionin ne se Furnizuesi Publik me Shumice dhe OSSH-ja i kane siguruar te gjitha burimet e mjaftueshme per te furnizuar

Klientët tarifore dhe per te mbuluar humbjet ne shperndarje, sipas grafikeve te ngarkeses vit, muaj, jave dhe dite ne avance.

OST-ja ka autoritet:

T'i kerkoje Furnizuesit Publik me Shumice dhe OSSH-se qe te bejne blerje energjie ne përputhje me nevojat per energji te Furnizuesit Publik me Pakice per Klientet Tarifore dhe per humbjet ne sistemin e shperndarjes.

T'i kerkoje Klienteve te Kualifikuar te vertetojne se ata do te jene ne gjendje te sigurojne furnizimin e mjaftueshem per veten e tyre.

T'i kerkoje Furnizuesve te Kualifikuar te vertetojne se jane ne gjendje te sigurojne furnizimin e mjaftueshem me energji elektrike te Klienteve te Kualifikuar.

T'i kerkoje KESH Gen-it, PPE-ve, PVE-ve dhe ngarkesave te dispecerueshme informacion qe demostron se ata kane kapacitetin ose ngarkesen qe te permbushin angazhimet e tyre.

OST-ja:

Parashikon dhe blen nga KESH Gen dhe pjesmarresit e tjere te tregut, shërbime ndihmese sipas nevojes vit, muaj, dite ne avance dhe ne kohe reale.

Blen energji elektrike nga KESH Gen-i dhe pjesmarresit e tjere te tregut, per te mbuluar humbjet ne sistemin e transmetimit.

Kompensohet per shërbimet nga pjesmarrësit qe i perfitojne ato, sipas tarifave te miratuara nga ERE-ja.

4.2 Gjenerimi (KESH Gen)

I shet OST-se sherbime ndihmese dhe energji elektrike per te mbuluar humbjet teknike ne transmetim.

I shet Furnizuesit Publik me Shumice energji elektrike sipas kerkesave te tij me çmim te miratuar nga ERE-ja. Shitja behet sipas marrëveshjeve vjetore ose per periudha te tjera te miratuara nga ERE-ja.

I shet Furnizuesit Publik me Shumice energji elektrike shtese per te plotesuar kerkesat e klienteve tarifore me cmim te miratuar nga ERE-ja.

Shet energji te tepert ne tregun vendas ose ate te eksportit ne përputhje me rregullat dhe procedurat e shitjes se energjisë elektrike te miratuara nga ERE-ja.

Shkemben energji elektrike ne tregun e ekportit ne përputhje me rregullat e procedurat e shkembimit te miratuara nga ERE-ja ose sic

mund te jete rene dakort nga autoritetet kompetente ne kuadrin e Traktatit te Komunitetit te Energjise ose marreveshje te tjera rajonale.

Ben blerje ekonomike te energjise elektrike, për të plotësuar detyrimet e tij kontraktuale.

Te gjitha perfitimet neto nga kapaciteti hidro vendas ruhen per klientët tarifore.

ERE-ja monitoron qe ky proçes i shitjes dhe shkembimit te energjisë elektrike te jete ne përputhje me rregullat dhe proçedurat e miratuara nga ERE-ja per shitjen dhe shkembimet e energjisë elektrike.

4.3 Prodhuesit e Vegjel te Energjise Elektrike (PVE)

Prodhues te vegjel jane centralet e vegjel gjenerues te energjise elektrike, qe lidhen ne sistemin e shpërndarjes.
PVE-te me license gjenerimi mund te shesin energji elektrike te Furnizuesit e Kualifikuar ose Tregtuesit ose OSSH, me terma te negociura lirisht.
PVE-te mund te shesin energji elektrike te Furnizuesi Publik me Shumice me cmime te rregulluara.
ERE-ja percakton tarifa te thjeshta e te njehsuara te shitjes se energjisë elektrike nga prodhuesit e vegjel ne tregun e rregulluar.
PVE-te mund te shesin energji elektrike tek OST-ja -ja per te mbuluar humbjet e energjise sipas kontratave te miratuara nga ERE-ja.
Nje PVE mund te aplikoje per licensen e Furnizuesit te Kualifikuar nese zgjedh t'i shese direkt energji Klienteve te Kualifikuar.

4.4 Prodhuesit e Pavaruar te Energjisë Elektrike (PPE)

PPE-te jane prodhuesit e pavaruar qe lidhen direkt ne sistemin e transmetimit.
PPE-te licensohen nga ERE-ja dhe mund te shesin kapacitete ose energji OST-se dhe OSSH-se, per te mbuluar humbjet ne sistemin e transmetimit dhe shperndarjes, Klienteve te Kualifikuar, Furnizuesve te Kualifikuar ose Tregtareve me cmime tregu ose Furnizuesit Publik me Shumice me çmim te regulluar dhe kontrate te miratuar nga ERE-ja.

Nje PPE mund te aplikoje per license te Furnizuesit te Kualifikuar nese ai zgjedh t'i shese direkt Klienteve te Kualifikuar.

4.5 Furnizuesit e Kualifikuar (FK)

Furnizues te Kualifikuar jane:
Furnizuesit vendas ose te huaj te licensuar nga ERE-ja, te cilet mund te blejne energji nga tregtuesit, nga PVE-te ose nga PPE-te per t'jua shitur Klienteve te Kualifikuar. Furnizuesit e Kualifikuar mund t'u

shesin energji edhe Furnizuesit Publik me Shumice, Tregtuesve ose Furnizuessve te Kualifikuar te tjere.
PVE-te dhe PPE-te duhet te licensohen qe te behen Furnizues te Kualifikuar, nese ata vendosin qe t'i shesin direkt energji elektrike Klienteve te Kualifikuar.
Furnizuesit e Kualifikuar kane detyrimin t'i demostrojne OST-se qe ato kane kapacitet dhe energji te mjaftueshme per te permbushur kerkesat e Klienteve te tyre te Kualifikuar.

4.6 Tregtuesit

Tregtuesi eshte person i licensuar qe blen dhe shet energji elektrike, me perjashtim te shitjes tek furnizuesi publik me pakice dhe te klientet fundore.
Jane subjekte private vendase ose te huaja, qe blejne dhe shesin energji elektrike me shumice.
Tregtuesit licensohen nga ERE-ja.
Tregtuesit mund te blejne energji nga KESH Gen (per surpluset), PVE-te dhe PPE-te, per t'ja shitur Furnizuesve te Kualifikuar, Furnizuesit Publik me Shumice ose OSSH-se (per humbjet).
PPE-te ose PVE-te kur i shesin energji elektrike vetem Furnizuesit Publik me Shumice ose Furnizuesit e Kualifikuar paisen vetem me license prodhimi dhe jo me license tregtimi.
PPE-te, PVE-te ose Furnizuesit e Kualifikuar duhet te kene license tregtimi qe te jene tregtues.
ERE-ja do te siguroje qe licensat dhe procedurat e licensimit per Furnizuesit e Kualifikuar dhe Tregtuesit jane te thjeshta, jo-diskriminuese dhe nuk krijojne pengesa te panevojshme per hyrjen e Tregtuesve ne tregun shqiptar, si dhe jane subjekt i marreveshjeve te reciprocitetit. Kerkesat e licensimit do te detyrojne Furnizuesit e Kualifikuar dhe Tregtuesit t'i sigurojne ERE-s informacion lidhur me veprimtarite e tyre dhe aftesite e tyre teknike dhe financiare, si dhe se Furnizuesit e Kualifikaur dhe Tregtuesit zbatojne te gjitha rregullat e aplikueshme te tregut dhe kodet e rrjetit.

4.7 Furnizuesi Publik me Shumice

Furnizuesi Publik me Shumice ka pergjegjesi per blerjen e energjisë elektrike, per te siguruar furnizim te mjaftueshem per Furnizuesin Publik me Pakice sipas kerkeses se ketij te fundit per furnizimin pa nderprerje te Klienteve Tarifore.

Furnizuesi Publik me Shumice ka pergjegjesine qe te sherbeje si sigurues i alternatives se fundit per te gjithe klientët.

Furnizuesi Publik me Shumice ka pergjegjesine t'i vertetoje OST-se se ka siguruar furnizim te mjaftueshem me energji per te plotesuar kerkesen e Furnizuesit Publik me Pakice.

Furnizuesi Publik me Shumice ka te drejten te bleje nga KESH Gen-i te gjithe energjine elektrike te prodhuar prej tij nga burimet hidro dhe burimet e tjera gjeneruese, dhe nga PPE-te, PVE-te, Furnizuesit e Kualifikuar dhe Tregtuesit per te permbushur detyrimet e tij ndaj Furnizuesit Publik me Pakice, qe t'u sherbeje te gjithe Klienteve Tarifore.

Marreveshja ndermjet KESH Gen-it dhe Furnizuesit Publik me Shumice duhet te reflektoje optimizimin e duhur te prodhimit te KESH Gen-it me synim minimizimin e kostos totale te furnizimit qe i ngarkohet Furnizuesit Publik me Pakice dhe qe i kalohet Klienteve Tarifore.

Furnizuesi Publik me Shumice ka te drejte te mbuloje, nepermjet kontrates se tij me Furnizuesin Publik me Pakice, te gjitha kostot e realizuara per blerjen e energjise, perfshire koston e energjise elektrike te importuar si dhe kostot e blerjeve nga KESH Gen-i, PPE-te, PVE-te, Furnizuesit e Kualifikuar dhe Tregtuesit.

Furnizuesit Publik me Shumice i kerkohet te siguroje te gjitha furnizimet e disponueshme, perfshire importet, per te shmanguar kufizimin e ngarkeses. Furnizuesi Publik me Shumice, me miratimin e ERE-s, mund te refuzoje blerjen e energjise elektrike kur kostoja e furnizimit kalon vleren e kostos se mosfurnizimit te percaktuar nga ERE-ja ne përputhje me politiken e qeverise dhe ne konsultim me Keshillin e Ministrave.

4.8 Operatori i Sistemit te Shpërndarjes (OSSH)

OSSH-ja zoteron, mireman, zgjeron dhe operon sistemin e shpërndarjes ne te gjithe Shqiperine.

OSSH-ja eshte pergjegjese per blerjen e energjise elektrike per te mbuluar te gjitha humbjet ne sistemin e shperndarjes. OSSH-ja mund ta bleje kete energji nga cdo pjesmarres tregu me cmime tregu.

OSSH-ja i siguron shërbim lidhjeje dhe shperndarjeje Klienteve Tarifore, PVE-ve dhe Klienteve te Kualifikuar te lidhur ne shperndarje, mbi baza jo diskriminuese.

Tarifat, termat dhe kushtet e shërbimeve te shpërndarjes qe sigurohen nga OSSH-ja rregullohen nga ERE-ja.

OSSH-ja eshte pergjegjese per reduktimin e humbjeve teknike dhe joteknike ne sistemin e shperndarjes, sipas kushteve te percaktuara nga ERE-ja. ERE-ja mund te percaktoje per OSSH-ne nje tarife qe siguron incentiva per reduktimin e ketyre humbjeve.

.

4.9 Furnizuesi Publik me Pakice

Furnizuesi Publik me Pakice i shet energji elektrike, sipas nje kontrate me kushte dhe tarifa te rregulluara nga ERE-ja, vetem klienteve tarifore.

Furnizuesi Publik me Pakice blen energji elektrike nga Furnizuesi Publik me Shumice me tarifa te miratuara nga ERE-ja.

Furnizuesi Publik me Pakice ka pergjegjesine t'i siguroje OST-se dhe Furnizuesit Publik me Shumice, grafiket e ngarkeses vjetore, mujore, javore dhe ditore ne avance ne menyre qe t'i mundesoje Furnizuesit Publik me Shumice dhe OST-se te pergatisin programet e tyre.

Furnizuesi Publik me Pakice eshte pergjegjes per reduktimin e mosarketimeve nga klientet tarifore sipas kushteve te percaktuara nga ERE-ja. ERE-ja mund te percaktoje per Furnizuesin Publik me Pakice nje tarife qe siguron incentiva per reduktimin e ketyre mos-arketimeve.

4.10 Klientët tarifore

Kliente tarifore jane ata kliente qe blejne energji elektrike nga Furnizuesi Publik me Pakice me tarifa te rregulluara nga ERE-ja.

4.11 Klientët e Kualifikuar

Klientet e Kualifikuar jane kliente qe mund te blejne energji elektrike nga Furnizuesit e Kualifikuar sipas ligjit dhe procedurave te miratuara nga ERE-ja.

Çdo klient është i lirë te zgjedhe te mbetet klient tarifor apo te behet i kualifikuar nese ploteson kushtet perkatese.

ERE-ja harton regulla per te percaktuar kushtet ne te cilat nje klient mund te kthehet ne kategorine e klienteve tarifore pasi ka zgjedhur te behet klient i kualifikuar.

Klientet e Kualifikuar do t' sigurojne OST-se informacionin lidhur me ngarkesen e tyre te pritshme.

4.12 Rregullatori i Pavarur (ERE)

ERE-ja është përgjegjëse:

a. per percaktimin e te drejtave dhe detyrimeve respektive te pjesëmarrësve te tregut, sipas rregullave dhe rregulloreve transparente dhe jo diskriminuese qe sigurojne aksesin e paleve te treta;
b. per te siguruar kontroll rregullator per tregun e energjisë elektrike;
c. ne përputhje me ligjin per sektorin e energjisë elektrike, ERE-ja do t'i kerkoje te licensuarve te veprojne ne nje mënyrë te tille qe te sigurojne sigurine e furnizimit afat-shkurter dhe afat-gjate dhe te mos perfshihen ne praktika te pandershme ose te ushtrojne pushtet tregu.

ERE-ja kerkon nga Furnizuesi Publik me Shumice ekzekutimin e marreveshjeve te blerjes se energjise elektrike per aq kohe sa ato kerkesa jane ne perputhje me strategjine kombetare te hartuar nga Keshilli i Ministrave dhe cdo marreveshje privatizimi.

Baza ligjore per ushtrimin e këtyre pergjegjesive nga ERE-ja sigurohet nga ligji nr. 9072, date 22.05.2003 ”Per Sektorine Energjisë Elektrike”, i ndryshuar.

4.13 Marrëdhëniet mes pjesmarrësve te tregut

Marrëdhëniet dhe roli i pjesmarrësve te tregut ne operimin fizik te Modelit te Tregut bazohet ne kontrata dypaleshe mes pjesmarrësve te ndryshem ne përputhje me percaktimet e meposhtëme:

A) Tregu i rregulluar

1) Ndermjet KESH Gen-it dhe Furnizuesit Publik me Shumice (te pakten me qellim per berjen transparent te cmimeve qe do te vendose KESH Gen-i ndaj Furnizuesit Publik me Shumice);
2) Ndermjet Furnizuesit Publik me Shumice dhe Furnizuesit Publik me Pakice;
3) Ndermjet OST-se dhe pjestareve te tjere te tregut per transmetimin perfshire shërbimet ndihmese;
4) Ndermjet OSSH-se dhe pjestareve te tjere te tregut per shperndarjen dhe shërbimet qe lidhen me te;
5) Ndermjet PVE-ve e PPE-ve dhe Furnizuesit Publik me Shumice;
6) Ndermjet Furnizuesit Publik me Pakice dhe klienteve te tij tarifore;
7) Ndermjet KESH Gen-it dhe Tregtuesve, perfshire kontratat e importeve, per shkembimet e energjise, te cilat jane objekt i monitorimit dhe rregullave te prokurimit te ERE-s;
8) Ndermjet OST-se dhe KESH Gen-it, PVE-ve, PPE-ve dhe Tregtuesve, per humbjet e transmetimit dhe Shërbimet Ndihmese.

ERE-ja mund te miratoje marrëveshje tip ose rregulla prokurimi, te cilat jane te detyrueshme per zbatim nga Furnizuesit e Kualifikuar, PPE-te, PVE-te dhe pjesëmarrësit e tjere te tregut kur lidhin marreveshje dypaleshe me Furnizuesin Publik me Shumice.

B) Tregu i parregulluar

8) Ndermjet Furnizuesve te Kualifikuar dhe Klienteve te Kualifikuar;
9) Ndermjet PVE-ve, PPE-ve, Furnizuesve te Kualifikuar dhe Tregtuesve;
10) Ndermjet Furnizuesit Publik me Shumice dhe PPE-ve, PVE-ve, Furnizuesve te Kualifikuar dhe Tregtuesve;
11) Ndermjet OSSH-se dhe Tregtuesve, Furnizuesve te Kualifikuar, PPE-ve dhe PVE-ve per energjine e nevojshme per te mbuluar humbjet ne sistemin e shperndarjes.

Te gjitha marreveshjet ne tregun e parregulluar jane objekt monitorimi nga ERE per te siguruar funksionimin sic duhet te tregut dhe se pjesmarresit e tregut nuk ushtrojne pushtet tregu ose ndjekin praktika te pandershme. Marredheniet e ndryshme kontraktuale ndermjet OST-se, KESH Gen-it, Furnizuesit Publik me Shumice, OSSH-se, Furnizuesit Publik me Pakice, Klienteve Tarifore, Klienteve te Kualifikuar, PVE-ve, PPE-ve, Tregetuesve dhe Furnizuesve te Kualifikuar paraqiten ne Shtojcat B dhe C.

Shtojca A paraqet flukset e energjisë elektrike ndermjet subjekteve te ndryshme.

5.Karakteristikat Kryesore te Modelit te Tregut

5.1 Parashikimi Afatgjate dhe Parashikimi Operacional

OST-ja ka per detyre te pergatitise parashikime 15-vjecare per nevojat e vendit per energji elektrike dhe parashikime operacionale.

Kete parashikim OST-ja i mbështet mbi parashikimet e pjestareve te tregut:

- Furnizuesi Publik me Shumice;
- OSSH-ja dhe Furnizuesi Publik me Pakice;
- KESH Gen-i, PPE-te dhe PVE-te;
- Furnizuesit e Kualifikuar, Klientet e Kualifikuar dhe pjesmarresit e tjere te tregut;
- Tregtuesit (perfshire importet/eksportet);
- Si dhe parashikimet e bera nga AKBN-ja ose agjensi te tjera shteterore te specializuara.

OST-ja është e detyruar te ruaje konfidencialitetin e informacionit te siguruar nga pjestaret e tregut ne ato raste kur nxjerrja e tij demton konkurrencen.

Per permbushjen e detyrimit te saj te parashikimit OST-ja krijon nje departament te vecante parashikimi me ekspertizen e nevojshme.

5.2 Kontrata e Furnizimit te nje Viti ne Avance

i. Shërbime Ndihmese:

OST-ja eshte pergjegjese per blerjen, nepermjet kontrates, te shërbimeve ndihmese, qe i nevojiten sistemit ne përputhje me parashikimet e mesiperme.

KESH Gen-i i ofron OST-se per te shitur shërbime ndihmese sipas marrëveshjes vjetore te shërbimeve ndihmese qe negociohet midis tyre dhe miratohet nga ERE-ja.

Shërbimet ndihmese perfshijne edhe energjine balancuese.

OST-ja blen shërbime ndihmese shtese, ne rast se këto shërbime nuk ja sigurojne kontratat e lidhura, nga KESH Gen-i dhe nga PPE-te, Tregetuesit ose Furnizuesit e Kualifikuar per aq sa është e mundeshme.

ii. Energji Elektrike:

KESH Gen-i, pasi merr ne konsiderate kontraten per shërbimet ndihmese dhe energjine per te mbuluar humbjet teknike ne transmetim, i ofron Furnizuesit Publik me Shumice energji elektrike ne ate sasi dhe kapacitet qe kerkon, me cmime dhe kushtet te miratuara nga ERE-ja.

Kur energjia, qe Furnizuesi Publik me Shumice ka blere sipas kontratave nga KESH Gen-i, nuk është e mjaftueshme per te plotesuar nevojat me energji elektrike te Furnizuesit Publik me Pakice, Furnizuesi Publik me Shumice mund te bleje energji shtese nga KESH Gen-i, PVE-te, PPE-te ose/dhe Tregtuesit.

5.3 Muaji ne avance

Jo me vone se 10 dite para nje muaji te caktuar ne Vitin ne Avance, OST-ja do te hartoje dhe publikoje nje Plan Mujor Operimi per operimin e sistemit elektroenergjetik te bazuar ne informacionet mujore te siguruar nga pjesmarrësit e tregut.

Plani Mujor i Operimit per muajin ne advance do te permbaje:

- kerkesen per energji elektrike dhe mbulimin nga prodhimi vendas;
- energjine e importuar te programuar;
- grafiket tip te ngarkeses javore dhe ditore gjate muajit per ditet e punes, per ditet e shtuna e te djela dhe per ditet e festave, si dhe grafiku tip mujor i ngarkeses;
- verifikimin e nivelit te liqenit te Fierzes;
- planin mujor te shërbimeve te mirembajtjes dhe shërbimeve te tjera te programuara te gjeneratoreve;
- planin mujor per shërbime ndihmese;
- vleresimin e operimeve te parashikuara ne terma te qëndrueshmërise dhe sigurisë se sistemit elektroenergjitik dhe masat e parashikuara gjate muajit per te ruajtur sigurine dhe qëndrueshmërine sipas nevojes.

Per te ndihmuar OST-ne ne përgatitjen e Planit Mujor te Operimit, pjesëmarrësit e tregut (KESH Gen-i, OSSH-ja, Furnizuesi Publik me Shumice, Klientët e Kualifikuar, Furnizuesit e Kualifikuar, Tregtuesit, PPE-te, etj), do t'i japin OST-se informacionin e kerkuar te specifikuar, jo me vone se 20 dite para fillimit te muajit per te cilin është pergatitur plani.

5.4. Java ne avance

Perpara cdo jave operimi, dhe mbeshtetur ne informacionin te siguruar nga Furnizuesi Publik me Shumice (ne bashkerednim me Furnizuesin Publik me Pakice), PPE-te, PVE-te dhe Klientet e Kualifikuar (ose Furnizuesit e Kualifikuar) duhet te pergatise parashikimin ditor te ngarkeses per javen e ardhshme duke e perditesuar ate me OST-ne. Perpara cdo jave operimi, Furnizuesi Publik me Shumice bazuar ne kontratat dypaleshe percakton sasine e

nevojshme te energjisë elektrike qe ajo do te kerkoje nga KESH Gen-i per te mbuluar ngarkesen javore.

OST-ja do te mbuloje mungesat e furnizimit te energjisë elektrike nga KESH Gen-i, PVE-te, PPE-te, Tregtuesit ose Furnizuesit e Kualifikuar nepermjet Sherbimeve Ndihmese, ose do te zbatoje kufizime te ngarkeses sipas seksionit 4.12 c.

5.5. Dita ne Avance dhe Axhustimet Ditore

Furnizuesi Publik me Pakice mund te rishikoje projeksionet e tij te parashikimit te ngarkeses kur nga përditësimi i ngarkeses se parashikuar jane te qarta diferencat ndermjet energjisë se parashikuar dhe te asaj te kerkuar. Furnizuesi Publik me Pakice duhet te njoftoje OST-ne dhe Furnizuesin Publik me Shumice per rishikimin. Kur modifikimet e parashikimit justifikojne vendimin, Furnizuesi Publik me Shumice mund te bleje energji elektrike, jashte kontratave te meparshme, nga KESH Gen-i me cmime te rregulluara, nga PVE-te qe kane kontrate me Furnizuesin Publik me Shumice me tarifa te përcaktuara nga ERE-ja, si dhe nga PVE-te e tjera, PPE-te dhe tregtuesit me cmime te parregulluara.

Ne rast se parashikimet e perditesuara te dites ne avance tregojne se kerkohet energji elektrike shtese nga ajo qe mund te sigurohet nga te gjitha burimet e disponueshme, perfshire PVE-te, PPE-te, Tregtuesit dhe Furnizuesit e Kualifikuar, OST-ja mund t'i imponoje OSSH-se ose Klienteve te Kualifikuar axhustime brenda dites duke vendosur procedura te kufizimit te ngarkeses per te mbajtur sistemin elektroenergjetik te balancuar. Ne rast se parashikimet e perditesuara te dites ne avance tregojne se kerkohet me pak energji se sa ajo qe është parashikuar, OST-ja mund te imponoje axhustime per te balancuar parashikimin e ngarkeses se dites ne avance duke ulur furnizimet e blera nga PVE-te, PPE-te ose Tregtuesit.

5.6. Procedurat tipike qe ndiqen nga OST-ja

OST-ja ka pergjegjesine te dispeceroje te gjitha njesite ne zoterim te KESH Gen-it dhe te PPE-ve, te nevojshme per te mbuluar ngarkesen, si dhe ngarkesat e dispecerueshme te Klienteve te Kualifikuar, duke respektuar te gjitha rregullat dhe procedurat e parashikuara ne Kodin e Rrjetit per :

a) diten e operimit
b) diten pas dites se operimit
c) diten e peste pas dites se operimit
d) axhustimet e nje dite ne avance dhe brenda dites

OST-ja do te vendose, me miratimin e ERE-s, procedura operimi qe percaktojne afate kohore ("gate closure") per nominimin (percaktimin) fizik dhe rregulla te tjera qe i kerkohen OST-se per te kryer funksionet e saj te dispecerimit dhe balancimit.

OST-ja do te krahasoje shumën e parashikimeve te ngarkeses te marrë nga pjestaret e tregut me parashikimet e saj dhe te vendose se

cfare hapash te metejshem (p.sh blerje) mund te jene te nevojshme per te balancuar sistemin.
ERE-ja ka pergjegjesine, qe Rregullat e Tregut te pershkruajne ne mënyrë te detajuar te gjitha veprimet operative qe duhet te kryeje OST-ja per dispecerimin dhe te veprimtarive te tjera te perfshira ne sistemin elektroenergjetik.

5.7. Shitjet e KESH Gen-it tek bleres te tjere

Marrëveshjet e furnizimit ndermjet KESH Gen-it dhe Furnizuesit Publik me Shumice do te sigurojne qe perfitimet nga kapacitetet hidro te KESH Gen-it te jene per Klientët Tarifore. Megjithate, KESH Gen-i, ne perputhje me rregullat dhe procedurat e miratuara nga ERE-ja mund te shese cdo kapacitet te tij te tepert mbi sasine e kontraktuar me Furnizuesin Publik me Shumice me cmime te parregulluara.

KESH Gen-i mund te shese energjine elektrike te tepert te prodhuar prej tij ne tregun me çmime te parregulluara duke siguruar blerje ekonomike ne përputhje me rregullat dhe procedurat e miratuara nga ERE-ja per shitjen e energjisë elektrike dhe me rregullat per eksportin e energjise elektrike.

KESH Gen-i mund te kryeje procedurat e shitjes se energjisë elektrike me kusht qe:

1. Te kete marrë licensen perkatese te energjisë elektrike nga ERE-ja per te shitur energji elektrike.
2. Termat e kësaj shitje, te përcaktuara nga ERE-ja ne rregullat dhe procedurat e shitjes nuk do te reduktojne perfitimet e pergjithshme te klienteve tarifore dhe nuk do te pengojne permbushjen e detyrimeve te KESH Gen-it sipas kontratave te tij me OST-ne dhe Furnizuesin Publik me Shumice.

KESH Gen-i do te mbaje riskun tregetar dhe te kreditimit si pasoje e këtyre shitjeve dhe te plotesimit te detyrimit te vazhdueshem per furnizimin me energji elektrike te OST-se dhe Furnizuesit Publik me Shumice.

Çdo fitim neto nga shitjet ose shkembimet e energjisë elektrike te bera nga KESH Gen-i, nese do te kete, do te reflektohet ne perfitim te klienteve tarifore. Megjithate, ERE-ja mund te marre ne konsiderate dhe te adoptoje mekanizma nxitese qe do te vleresohen te pershtashem nga ana e saj, perfshire edhe lejimin e KESH Gen-it per te mbajtur nje pjesë te fitimit neto nga eksporti.

6. Fluksi i Fondeve

Fluksi i fondeve në Modelin e Tregut tregohet në Shtojcën D.

Fluksi i fondeve për pjesmarrësit Kryesore të tregut është përmbledhur si më poshtë:

6.1 OST-ja

Të pagueshme:

OST-ja do t'i paguajë KESH Gen-it, PPE-ve, Tregtuesve dhe Furnizuesve të Kualifikuar për shërbimet ndihmëse dhe per energjine e nevojshme per te mbuluar humbjet ne sistemin e transmetimit të blera nga ajo.

Të arkëtueshme:

(a) Klientët e Kualifikuar, KESH Gen-i, Furnizuesi Publik me Pakice, PPE-të, PVE-te dhe OSSH-ja (per energjine e blere per te mbuluar humbjet) do t'i paguajnë OST-së pagesat e transmetimit (per aq sa aplikohet) të llogaritura në përputhje me tarifën që përfshihet në Marrëveshjen e Shërbimit të Transmetimit të miratuar nga ERE-ja,

b) si dhe pagesat per alokimin e kapaciteve te interkoneksionit.

Te arketueshme/Te pagueshme:

Likuidimi i pjesmarresve te tregut per disbalancat (devijimet) sipas disbalancave (devijimeve) te tyre fizike (me perjashtim te nje minimumi prej _%).

6.2 KESH Gen-i

Të pagueshme:

KESH Gen-i do t'i paguajë OST-së (per aq sa aplikohet) për shërbimin e transmetimit te siguruar sipas tarifave të miratuara nga ERE-ja;

KESH Gen-i do t'i paguajë PVE-ve, PPE-ve, Tregetuesve dhe Furnizuesve të Kualifikuar për blerjet e energjisë ekonomike (që do të thotë energji që mund të jetë e disponueshme në kohe të caktuara të ditës ose vitit e që mund të blihet më lirë nga sa mund ta prodhonte KESH Gen-i dhe që mund të përdoret ekonomikisht për nevojat e centralit ose për të plotësuar detyrimet e tij kontraktuale).

Të arkëtueshme:

Furnizuesi Publik me Shumice do t'i paguajë KESH Gen-it për energjinë elektrike me tarifa të rregulluara;

OST-ja do t'i paguajë KESH Gen-it per shërbimet ndihmese dhe energjine e blere per te mbuluar humbjet, ose do t'i paguaje ose marre shuma per pjesmarrjen e tyre ne tregun e rregulluar te balancimit;

OSSH, Bleresit e tregut te eksportit, Tregtuesit dhe Furnizuesit e Kualifikuar do t'i paguajnë KESH Gen-it për energjinë elektrike per aq sa do të lejohet shitja e kësaj energjie.

Humbjet në sistemin e transmetimit për shitjet e KESH Gen-it, PPE-ve dhe PVE-ve i përkasin OST-se.

Te arketueshme/Te Pagueshme:

Likuidimi i disbalances (devijimeve) te KESH Gen-it sipas disbalancave (devijimeve) fizike (me perjashtim te nje minimumi prej _%).

6.3 Furnizuesi Publik me Shumice

Të Pagueshme:

Furnizuesi Publik me Shumice do t'i paguajë KESH Gen-it vleren për të gjithë energjinë elektrike, të cilën ajo ka blere.

Furnizuesi Pulik me Shumice do t'i paguajë PVE-ve, PPE-ve, Furnizuesit e Kualifikuar dhe Tregtuesve vleren për energjinë elektrike që ato i kanë shitur atij.

Furnizuesi Publik me Shumice do t'i paguajë OST-së pagesat për shërbimet e ofruara nga OST-ja, përfshirë koston e shërbimeve ndihmëse, sipas tarifave të miratuara nga ERE-ja.

Të arkëtueshme:

Furnizuesi Publik me Pakice do t'i paguaje Furnizuesit Publik me Shumice vleren e energjise elektrike te livruar me tarifa te miratuara nga ERE-ja.

6.4 Operatori i Sistemit te Shpërndarjes

Të Pagueshme:

OSSH-ja do t'i paguaje PPE-ve, PVE-ve, Furnizuesve te Kualifikuar, Tregtuesve dhe KESH Gen-it (me cmime tregu) per energjine e blere per te mbuluar humbjet ne sistemin e shperndarjes.

OSSH-ja do t'i paguajë OST-së pagesat për shërbimin e transmetimit, përfshirë koston e shërbimeve ndihmëse, sipas tarifave të miratuara nga ERE-ja, lidhur me energjine e blere nga OSSH-ja per te mbuluar humbjet ne sistemin e shperndarjes.

Të arkëtueshme:

Përdoruesit e sistemit të shpërndarjes (si Klientet Tarifore dhe Klientet e Kualifikuar te lidhur ne sistemin e shperndarjes) do t'i paguajnë OSSH-së për shërbimet e rrjetit të shpërndarjes sipas tarifave te miratuara nga ERE-ja.

Te arketueshme/Te Pagueshme:

Likuidimi i disbalances (devijimeve) te Operatorit te Sistemit te Shperndarjes sipas disbalancave (devijimeve) fizike (me perjashtim te nje minimumi prej _%).

6.5 Furnizuesi Publik me Pakice

Të Pagueshme:

Furnizuesi Publik me Pakice do t'i paguaje Furnizuesit Publik me Shumice per energjine elektrike te furnizuar per Klientet Tarifore sipas tarifave te miratuara nga ERE-ja.

Furnizuesi Publik me Pakice do t'i paguajë OST-së pagesat për shërbimin e transmetimit, përfshirë koston e shërbimeve ndihmëse, sipas tarifave të miratuara nga ERE-ja.

Furnizuesi Publik me Pakice do t'i paguaje OSSH-se pagesat per sherbimin e shperndarjes sipas tarifave te miratuara nga ERE-ja.

Të arkëtueshme:

Klientët Tariforë do t'i paguajnë Furnizuesit Publik me Pakice për energjinë elektrike që u është livruar sipas tarifave të miratuara nga ERE-ja. Furnizuesi Publik me Pakice do te propozoje tarifa qe kane lidhje me furnizimin e energjise elektrike qe do te rezultojne ne pagimin nga cdo Klient Tarifor brenda te njejtes kategori klientesh net e gjithe vendin te njejten tarife uniforme.

Te arketueshme/Te Pagueshme

Likuidimi i disbalances (devijimeve) te Furnizuesit Publik me Pakice sipas disbalancave (devijimeve) fizike (me perjashtim te nje minimumi prej _%).

Fluksi i fondeve qe përfshin këta dhe pjesmarrës të tjerë të tregut janë dhënë në Shtojcën D.

7. Roli i Rregullatorit te Pavarur ERE

ERE-ja e ushtron veprimtarinë e saj në bazë të ligjit nr. 9072, datë 22.05.2003, "Për Sektorin e Energjisë Elektrike", me të gjitha ndryshimet. Funksionimi i rregullatorit te pavarur permbush kerkesat e Direktivës së BE-së 2003/54 dhe të Traktatit te Komuniteit të Energjisë. ERE-ja i rekomandon Qeverisë Shqiptare modelin e tregut të energjisë elektrike dhe miraton të gjitha aktet nënligjore në përputhje me legjislacionin në fuqi.

Pas miratimit të Modelit të Tregut nga Qeveria Shqiptare, ERE-ja do të proçedojë me reflektimin e ndryshimeve ne Rregullat e Tregut, dhe në aktet e tjera nënligjore që lidhen me funksionimin e tregut.

Në përgatitjen e këtyre dokumenteve ERE-ja do te marrë ne konsiderate:

a. Marrëdheniet mes Klientit të Kualifikuar ("KK") dhe Furnizuesit Publik me Pakice e OSSH-se. Këto marrëdhënie duhen trajtuar në mënyrë specifike në Rregullat e Tregut, që do të miratohen nga ERE-ja duke marrë parasysh qe:
   - Një Klient i Kualifikuar nuk mund te jetë njëkohësisht dhe Klient Tarifor.
   - Klienti i Kualifikuar nuk mund te bleje energji elektrike nga KESH Gen-i (me perjashtim kur lejohet ne menyre specifike nga ERE) ose Furnizuesi Publik me Shumice.
   - Rregullat e Tregut duhet të përcaktojnë qartë rrethanat dhe pagesat për ri-kthimin e një Klienti të Kualifikuar si Klient Tarifor në mënyrë që të mbrojnë Klientët Tariforë nga rritja e kostove të shkaktuara nga ky rikthim.

b. ERE do te hartoje dhe miratoje rregulla per menaxhimin e bllokimeve kur linjat e transmetimit janë të kufizuara dhe nuk mund t'i përballojnë të gjitha kërkesat e Klientëve Tariforë dhe atyre të Kualifikuar. ERE do te siguroje ne Kodin e Transmetimit dhe Rregullat e Tregut rregulla per zbatimin e kufizimit te ngarkesave ndermjet Klientëve Tariforë dhe Klientëve të Kualifikuar kur ka mungese te kapaciteteve, në mënyrë që të implementohet nga OST-ja. Hartimi i këtyre rregullave duhet të udhehiqet nga parimet e aksesit të hapur dhe jo-diskriminues me qëllim që të plotësojnë kërkesat e BE-se për akses të hapur dhe të përputhen me Traktatin e Komuniteit te Energjisë. Në hartimin e këtyre rregullave, duhet kërkuar kontributi i gjithë palëve të interesuara.

c. Tepricat e energjisë elektrike në disa periudha nga vetprodhuesit që prodhojnë energji për plotësimin, tërësisht ose pjesërisht, të kërkesave të tyre për energji elektrike, të cilët do të jenë të lidhur me sistemin trajtohen si më poshtë:
   Në rastet kur ekziston kapaciteti i mjaftueshëm dispeçerues, Rregullat e Tregut dhe Kodi i Transmetimit mund të sigurojnë akses në rrjet për këtë tepricë dhe ERE-ja mund të përcaktojë tarifa për blerjen e kësaj energjie që krijon perfitim për klientet.
   ERE-ja gjithashtu mund të përcaktojë pagesa përkatëse për kapacitet për të mënjanuar që një klient i tillë të lejohet të shkaktojë kosto mbi Klientët Tariforë. Nëse vetprodhuesi është në pjesën më të madhe të kohës "jashtë sistemit", por dëshiron ta përdorë sistemin si rezervë të njësisë vetë-prodhuese në rast të mirëmbajtjes ose defektit, Rregullat e Tregut mund të specifikojnë një tarifë "stand by", e cila duhet të miratohet nga ERE-ja.

d. Në mënyrë që tregu të arrijë objektivat e tij, ERE-ja dhe, në shumë raste OST-ja, duhet të kenë akses të mjaftueshëm në informacionin lidhur me operimet, kostot, si dhe termat dhe

kushtet e kontratave ndërmjet palëve. Për këtë arsye, gjatë përgatitjes dhe zbatimit të dokumenteve ERE-ja duhet të sigurojë që të gjithë pjesmarrësve të tregut do t'u kërkohet të japin të gjithë informacionin që kërkohet për kryerjen me sukses të funksioneve të ERE-s dhe OST-së, ne mënyrë periodike, të plotë dhe të saktë, me kushtin e mbrojtjes së duhur nga nxjerrja e informacionit të ndjeshëm nga pikpamja e konkurrencës. Ky informacion duhet të përfshijë të paktën disponibilitetin e njësisë gjeneruese dhe përdorimin aktual, disponibilitetin e transmetimit dhe përdorimin aktual, si dhe të dhëna të tjera lidhur me prodhimin dhe çmimet. Informacioni duhet të publikohet në faqet elektronike të ERE-s dhe OST-se, për aq sa ai do të jetë në përputhje me kërkesat përkatëse të konfidencialitetit.

e. Per aq sa e lejojne rrethanat, ERE-ja duhet te rrise efektivitetin e shfrytezimit te sistemit elektroenergjitik nepermjet aplikimit te nje sitemi tarifor te energjisë elektrike per Klientët Tarifore, e cila nxit perdorimin e energjisë elektrike naten, dekurajon perdorimin e energjisë elektrike ne oret e pikut, dhe inkurajon Klientët Tarifore per zvogelimin e kapacitetit.

f. ERE-ja miraton marreveshjet e negociuara nga palët ku ndër te tjera do të përfshihen kontratat e mëposhtme:
   - Marreveshja një vjeçare ndërmjet Furnizuesit Publik me Shumice dhe KESH Gen-it për energjinë elektrike, përfshirë çmimin, për orë dhe sezon, për çdo njësi përkatëse gjeneruese. Marrveshjet mund të specifikojnë gjithashtu energjinë dhe kapacitetin neto vjetor që do të jetë i sigurtë ("must-run").
   - Marreveshjet dypalëshe afatgjata ndërmjet Furnizuesit Publik me Shumice dhe çdo PPE-je për energjinë dhe kapacitetin neto, përfshirë çmimin për çdo orë dhe sezon.
   - Marrveshjet dypalëshe afatgjata (një vjeçare ose më shumë) ndërmjet Furnizuesit Publik me Shumice dhe çdo PVE-je (Gjeneruesit e Shpërndare) për energjinë dhe kapacitetin neto, te cilat mund te përfshijnë çmimin për çdo orë dhe sezon.
   - Marreveshjen nje vjecare ndermjet OST-se dhe KESH Gen-it per energjine per te mbuluar humbjet ne transmetim dhe shërbimet ndihmese.
   - Marreveshjet ndermjet Furnizuesit Publik me Shumice dhe Furnizuesit Publik me Pakice per energjine elektrike e destinuar per furnizimin e klienteve tarifore.

g. ERE-ja miraton modele marreveshjes ose kontratash për një numër kontratash ndërmjet pjesmarrësve të tregut perfshire:

- Marreveshjet dypalëshe per shërbimin e Shpërndarjes ndërmjet OSSH-se dhe perdoruesve te sistemit te Shpërndarjes.
- Marreveshjet e shërbimit te transmetimit midis OST dhe perdoruesve te sistemit te transmetimit.

h. Disbalancat

Shërbimi i Disbalancës së Energjisë sigurohet kur ka një diferencë ndërmjet sasisë së prodhimit që është programuar një ditë më parë ose që është prodhuar në kohë reale dhe të konsumit (ngarkesës) në kohë reale. Ai përfshin devijimet nga programet e transaksioneve dypalëshe. Ai mbulon gjithashtu flukset e paparashikuara të energjisë në sistem (për shembull nga sistemet jashtë Shqipërisë). Përderisa përdoruesit e transmetimit nuk e zgjidhin çështjen e disbalancimit nëpërmjet blerjeve të tyre, OST-ja do të bëjë blerjet e nevojshme për të siguruar që sistemi të mbetet i balancuar.

Disbalanca e Gjenerimit është diferenca ndermjet sasise se energjisë elektrike te programuar per cdo ore, dhe sasise se energjisë elektrike te dhene nga nje burim gjenerues.

Shërbimi i Disbalancës së Gjenerimit merret kur ka një diferencë ndërmjet energjisë së programuar dhe asaj aktuale të livruar nga një burim gjenerues.

Ne percaktimin e tarifave per shërbimet e energjisë balancuese (si pjesë e sigurimit te shërbimeve ndihmese), OST-ja do te siguroje qe njesite qe krijojne disbalancen vleresohen me koston e plote te korrektimit te disbalances (perfshire koston e energjisë se blere nga OST-ja per te balancuar sistemin). Këto tarifa do te jene jo-diskriminuese dhe te bazuara ne kosto. OST-ja, gjithashtu mund te vendose me miratimin e ERE-s pagesa shtese nepermjet ndeshkimeve per devijime te perseritura te konsiderueshme nga parashikimet. Cdo e ardhur e tepert e mbledhur nga OST-ja, nga te ardhurat e kerkuara per te paguar detyrimet e shërbimeve ndihmese te saj, duhet t'u kthehen ne fund te cdo muaji pjestareve te tregut ne mënyrë proporcionale.

i. Përmbushja e plotë nga të gjithe pjesmarrësit e tregut të detyrimeve të tyre kontraktuale dhe të tarifave, përfshirë pagesën e plotë për energji dhe shërbime të tjera, është e rëndësishme për suksesin e Modelit Shqiptar të Tregut. Megjithatë, mund të ketë raste, veçanërisht gjatë kohës që tregu maturohet, kur nuk do të bëhet pagesa e plotë. ERE-ja në bashkëpunim me OST-në dhe pjestarët e tregut duhet të përgatisë rregulla dhe kontrata model që rregullojnë çështjen e mos-pagesave apo pagesat e pjesshme. Nder te tjera, ERE-ja duhet të hartojë rregulla dhe procedura për të siguruar që

autoriteti i saj rregullues ndaj Furnizuesit Publik me Shumice dhe Furnizuesit Publik me Pakice të ushtrohet sipas protokollit te likujdimeve dhe te kete mundesine te ndjekë fluksin e fondeve brenda Furnizuesit Publik me Shumice dhe Furnizuesit Publik me Pakice.

8. Marrëveshjet për Blerjen e Energjisë Elektrike

Qeveria Shqiptare inkurajon investimet private per ndertimin e centraleve te rinj elektrik per te plotesuar kerkesat e vendit me energji elektrike dhe per te garantuar siguri te lartë furnizimi nepermjet diversifikimit te burimeve te gjenerimit.

ERE-ja ka autoritetin te kufizoje zgjatjen e afatit te marreveshjeve afatgjata ndermjet Furnizuesit Publik me Shumice dhe PPE-ve apo furnizuesve te tjere per te shmangur efektet bllokuese ne zhvillimin e tregut per shkak te këtyre marreveshjeve.

Marreveshjet afatgjata që kanë të bëjnë me luhatjet ne çmimet e lëndës djegëse dhe në këmbimin valutor, duhen kufizur sa më shumë që të jetë e mundur.

Per te maksimizuar investimet private ne vend dhe per te zvogeluar efektet perjashtuese ne treg, rekomandohet qe Furnizuesi Publik me Shumice te bleje nga PPE-te vetem nje pjesë te prodhimit te tyre ndersa pjesa tjeter te lihet e lirë per t'u tregtuar me cmime te parregulluara brenda ose jashte vendit.

9. Procesi i Likujdimeve

Detajet e Proçesit të Likujdimeve do të specifikohen në Protokollin e Likujdimeve, si pjesë e Rregullave të Tregut të miratuara nga ERE-ja. Fondet e likujdimit duhet të perdoren sipas destinacionit per te shmangur devijimet e tyre. Proçesi duhet planifikuar që të funksionojë në mënyrë transparente, të mirëpresë përdorimin e marreveshjeve dypalëshe dhe të lehtësoje përmirësimin e nivelit të arkëtimeve.

ERE-ja ka autoritet te plote te siguroje qe veprimtarite e paleve jane kryer sipas rregullave dhe protokollove dhe se këto transaksione financiare jane plotesisht transparente dhe të auditueshme.
Modeli i Tregut reflekton përpjekjet për të minimizuar rriskun e manipulimit te tregut, duke i dhënë në këtë mënyrë shitësit në treg siguri të lartë për funksionimin e tregut. Lidhjet kontraktuale mes pjesmarresve te tregut janë përcaktuar qartë.

Furnizuesi Pulik me Shumice do të kompensojë OST-në vetëm për shërbimet e kryera prej saj dhe do të paguajë direkt Shitësin (mund të jetë KESH Gen-i, PPE-të, Furnizuesit e Kualifikuar etj.) për kostot e energjisë elektrike në përputhje me deklaratat (pasqyrat) fizike e dërguara nga OST-ja tek Furnizuesi Publik me Shumice.

Per te rritur besimin e shitesit qe pagesat do te kryhen, duhet qe:

a) Per tregun e rregulluar pagesat te behen direkt nga Furnizuesi Publik me Pakice, i cili është me afer burimit te fondeve per Furnizuesin Publik me Shumice, OSSH-ne dhe OST-ne;
b) te mos lejohet transferimi i parave *cash* nga Furnizuesi Publik me Pakice tek OST-ja me qellim pagimin e shitesve te tjere;
c) marreveshjet dhe modelet e marreveshjeve te rregulluara miratohen nga ERE-ja.

Shtojca E

Detyrat Kryesore që kërkohen për zbatimin e Modelit Shqiptar të Tregut

Institucionet dhe entet përgjegjëse të përcaktuara ne kete model tregu do te marrin masa per zbatimin ne përgjithësi te ketij modeli dhe në vecanti për:

Rishikimin dhe harmonizimin e akteve ligjore në fuqi;

Rishikimin dhe harmonizimin e Rregullave të Tregut;

Rishikimin dhe harmonizimin e Kodit të Shpërndarjes;

Rishikimin dhe harmonizimin e Kodit të Transmetimit;

Përgatitjen dhe miratimin e kontratave tip për transaksionet ndërmjet pjesmarrësve të tregut (vecanerisht per tregun e rregulluar);

Përgatitjen e rregullave dhe Protokollit te Likuidimeve për të rregulluar çështjet e mos-pagesave ose pagesave të pjesshme nga pjesmarrësit e tregut;

Pershpejtimin e reformës per ristrukturimin dhe ndarjen e veprimtarive ne sektorin elektroenergjetik;

Instalimin e matjes së duhur për të siguruar informacion të qëndrueshëm rreth të gjitha transaksioneve;

Zhvillimin dhe zbatimin e standarteve të kontabilitetit;

Përgatitjen dhe zbatimin e protokolleve të fluksit të informacionit;

Instalimin e teknologjive të informacionit që kërkohen për informacion të sigurtë të tregut;

Zhvillimin dhe miratimin e tarifave të bazuara në kosto për shërbimet e transmetimit dhe shpërndarjes.